

B. Vermeulen & A. Declercq
Katholieke Universiteit Leuven, LUCAS

SITUERING

- Vlaamse Ouderen Zorg Studie (VoZs): longitudinaal onderzoek naar zorgsituatie bij kwetsbare ouderen in thuiszorg
- Een warme relatie tussen ouderen en mantelzorgers helpt om de mantelzorg vol te houden
- Conflicten en kritiek binnen de relatie verhogen de kans op het stopzetten van de thuiszorg

Hoe goed is de kwaliteit van de onderlinge relatie tussen kwetsbare ouderen en mantelzorgers?

ONDERZOEKSDSIGN

Steekproef

Kwetsbare ouderen die professionele thuiszorg gebruiken: 487 ouderen en 320 van hun centrale mantelzorgers → koppeling informatie ouderen en mantelzorgers

Respondenten

Screening door thuiszorgorganisaties

Selectiecriteria ouderen:

- Voldoende het Nederlands beheersen
- In 1 van de 8 geselecteerde regio's verblijven
- Ouder zijn dan 64 jaar
- Minstens psychisch onwelbevinden of geheugenproblemen ervaren
- Thuiszorg gebruiken

Bevraging positief geselecteerde ouderen:

- Gestandaardiseerde vragenlijst
- face-to-face bevraging ouderen door vrijwillige peer-interviewers
 - schriftelijk invullen door mantelzorgers

Instrument

Kwaliteit huidige relatie:

14 items meten aanwezigheid van warmte, liefde en afwezigheid van conflict, kritiek (Spruytte et al, 2000) afzonderlijke beoordeling van de onderlinge relatie door oudere en mantelzorgers

TABELLEN

1. Typering van de onderlinge kwaliteit van de relatie tussen kwetsbare ouderen en de centrale mantelzorgers (in %)

		inschatting relatie met de mantelzorgers door oudere			
		slecht	normaal	goed	
inschatting relatie met de oudere door mantelzorgers	slecht	2	3	4	9
	normaal	0	18	30	48
	goed	0	9	33	42
		2	30	67	100

2. Invloed van demografische kenmerken, de zorgbehoefte van de oudere en draagkracht van de mantelzorgers op de kwaliteit van de onderlinge relatie tussen kwetsbare ouderen en hun centrale mantelzorgers

	Inschatting van de kwaliteit van de relatie met oudere door de mantelzorgers
DEMOGRAFISCHE KENMERKEN	
leeftijd mantelzorgers	
geslacht mantelzorgers (1=vrouw)	
leeftijd oudere	
geslacht oudere (1=vrouw)	
hetzelfde huishouden (1= ja)	-0.18 **
ZORGBEHOEFTE OUDERE	
ernst depressieve gevoelens	
ernst geheugenproblemen	-0.36 ***
ADL	0.18 **
IADL	
DRAAGKRACHT MANTELZORGER	
Sociale contacten met familie (1= niet verminderd)	
Sociale contacten met vrienden (1= niet verminderd)	0.14 *
Vermoeden depressieve gevoelens (1=nee)	
N	211
Adjusted R ²	0.20

p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001
multipel lineaire regressie met backward selection; gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten; enkel significante coëfficiënten zijn weergegeven

RESULTATEN

1. Hoe goed is de kwaliteit van de onderlinge relatie?

- Ouderen ervaren veel warmte en weinig conflict:
 - ➔ 67% heeft een uitgesproken goede relatie met de mantelzorgers
 - ➔ 2% ervaart een slechte relatie
- Mantelzorgers ervaren ook veel warmte, maar kritiek en conflict komen vaker voor dan bij de oudere:
 - ➔ 42% heeft een uitgesproken goede relatie met de oudere
 - ➔ 9% ervaart een slechte relatie met de oudere

2. Waardoor staat de kwaliteit van de relatie onder druk?

- Ouderen en mantelzorgers schatten de kwaliteit van de onderlinge relatie niet altijd op dezelfde manier in:
 - ➔ Bij 4% van de koppels is er een scheefgetrokken relatie: oudere vindt relatie goed, mantelzorgers vindt relatie slecht
 - ➔ Bij 33% van de koppels ervaren zowel ouderen als mantelzorgers een uitgesproken goede relatie
- Mantelzorgers ervaren meer conflict en minder warmte in de relatie met de oudere wanneer:
 - ➔ oudere en mantelzorgers in hetzelfde huishouden wonen
 - ➔ de mantelzorgers meer geheugenproblemen opmerkt bij de oudere
 - ➔ de mantelzorgers minder sociale contacten heeft met familie

AANBEVELINGEN

Voor het werkveld: Aandacht voor wederkerigheid in de kwaliteit van de relatie tussen ouderen en mantelzorgers
Problemen in de onderlinge relatie opmerken en bespreekbaar maken

Voor de overheid: Ondersteunen onderlinge relatie 1) door sociale belasting bij mantelzorgers te beperken
2) door mantelzorgers te leren omgaan met geheugenproblemen van de oudere

BESLUIT

Mantelzorgers hebben niet vanzelfsprekend een goede relatie met de oudere.

MEER WETEN?

Prof. dr. Anja Declercq
Bram Vermeulen

Kapucijnenvoer 39
3000 Leuven

016/ 33 69 10

anja.declercq@med.kuleuven.be
bram.vermeulen@med.kuleuven.be

